Prima instanță: Judecătoria Bălți, sediul central (judecător A. Donos)
Dosarul nr. 2a-561/23 (Nr. 2-22180363-03-2a-15062023)

CURTEA DE APEL BĂLȚI
Colegiul Civil și de contencios administrativ

DECIZIE

30 ianuarie 2024 mun. Bălți
Instanța compusă din:
Președintele ședinței Stela Procopciuc
Judecătorii: Elena Grumeza, Natalia Chircu
Grefier: Cristina Țurcanu

examinând, în ședință publică apelul declarat de Găină Ana împotriva hotărârii Judecătoriei Bălți sediul central din 28 martie 2023 pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Budeanu Nicanor către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată,-

constată:

Pretențiile reclamantului:

La data de 06 decembrie 2022 (conform ștampilei aplicată pe plic) Budeanu Nicanor a depus cerere de chemare în judecată către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei în sumă de 1800 euro și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1375,36 lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în baza contractului (recipisei) din 13.10.2016 în calitate de împrumutător i-a acordat pârâtei Găină Ana în calitate de împrumutat un împrumut în mărime de 1800 euro pe un termen de 6 luni și o dobândă de 5% lunar.

Menționează că în pofida expirării termenului de restituire a împrumutului și numeroaselor adresări verbale și telefonice înaintate pârâtei în vederea onorării obligației de restituire a sumei datorate, aceasta nu a restituit până la momentul actual datoria, invocând diverse pretexte. Luând în considerație că pârâta de o perioadă îndelungată se eschivează cu rea voință de la achitarea datoriei, urmărind scopul soluționării amiabile a litigiului, la data de 14.04.2022 la adresa de domiciliu a acesteia a fost expediată o notificare în vederea respectării obligațiunilor asumate și achitarea datoriei contractuale. Prin notificarea expediată pârâta a fost avertizată că, în cazul în care nu vor fi executate în termenii stabiliți cerințele de achitare a datoriei, va fi înaintată o acțiune în instanța de judecată în vederea încasării silite a datoriei, inclusiv a dobânzilor și penalităților de întârziere. Conform avizului poștal recomandat din 14.04.2022, notificarea expediată a fost înmânată destinatarei la data de 21.04.2022.

Afirmă că pârâta până la moment nu a achitat datoria contractuală, eschivându-se cu rea-credință de la soluționarea amiabilă a litigiului creat.

În drept își întemeiază acțiunea în baza art.art.9 alin(1), (2), 10 alin. (1), 15 alin. (1), 19 alin. (1), 774 alin. 91), 775 alin. (1), 776, 901 alin. (1) lit.a), f), 992 alin. (1), 1027 alin. (1) Codul civil.

Poziția primei instanțe:

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 28.03.2023 acțiunea a fost admisă, s-a încasat de la Găină Ana în beneficiul lui Budeanu Nicanor datoria în sumă de 1800 euro, în valută națională conform ratei de schimb a Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1375,36 lei și cheltuielile de citare în sumă de 215,90 lei, în total 1591,26 lei.

Solicitarea apelantului:

Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii Judecătoriei Bălți, sediul central din 28 martie 2023, Găină Ana la 14 aprilie 2023, cu respectarea termenului de declararea a apelului de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut de art. 362 alin. (1) Codul de procedură civilă, a contestat-o cu apel, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral.

La 15 iunie 2023 a fost depusă cererea de apel suplimentară de către avocatul Arina Țurcan-Donțu în interesele apelantei Găină Ana.

Argumentele părților:

Poziția apelantului:

În susținerea cererii de apel s-a invocat că informațiile descrise în cererea de chemare în judecată nu corespund realității or apelanta în vara anului 2018 s-a prezentat la Budeanu Nicanor și a restituit suma de 1 200 euro, iar în luna aprilie a anului 2019 a restituit suma de 600 euro în prezența martorilor: Burcovschi Andrei, Burcovschi Cătălina, Cricol Constantin și Arcea Ala. La restituirea împrumutului atât apelanta cât și intimatul au completat și o recipisă, care se deține la Budeanu Nicanor și care cu rea credință nu a prezentat-o instanței.

În viziunea apelantei, reclamantul/intimat a indicat greșit în cererea de chemare în judecată precum că Găină Ana ar locui pe altă adresă pentru a avea posibilitatea de a reține cauza în procedura Judecătoriei Bălți Sediul Central, or, Budeanu Nicanor cunoaște cu certitudine adresa de domiciliu a apelantei, deoarece anterior s-a adresat cu aceeași solicitare la Judecătoria Bălți sediul Sîngerei, iar prin încheierea nr. 2 p/o- 4/22 din 17 iunie 2022 Judecătoriei Bălți, sediul Sângerei a dispus anularea ordonanței Judecătoriei Bălți sediul Sângerei din 11 mai 2022 la cererea lui Budeanu Nicanor către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei. Mai mult intimatul deși cunoștea numărul de telefon al apelantei pentru a oferi instanței posibilitatea de citare, acesta nu l-a indicat în cererea de chemare în judecată.

Afirmă că acțiunea a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată. Instanța de fond a reținut că „pârâta Găină Ana nu a recepționat încheierea de primire spre examinare a cererii de

chemare în judecată. Plicul fiind returnat cu mențiunea oficiului poștal ”Nereclamat”, ulterior instanța a trecut la examinarea cauzei în lipsa apelantei/pârâte fără a elucida aspectele ce țin de lipsa citării legale.

În esență, Găină Ana indică că toate înștiințările cu privire la examinarea cauzei în instanța de fond au fost expediate la o adresă greșită, nefiind recepționate/reclamate de la serviciul poștal de către ultima deoarece aceasta nu locuiește pe adresa indicată în cererea de chemare în judecată. Astfel acțiunea a fost judecată de instanță în absența apelantei Găină Ana căreia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată ceea ce constituie temei de casare a hotărârii și trimitere la rejudecare art. 385 lit d) și art. 388 alin.(1) lit. b) CPC.

Încălcarea procedurii de citare și examinarea cauzei în lipsa apelantei/pârâte a privat-o de drepturile procesuale pe apelantă, inclusiv dreptul de a solicita excepția de tardivitate reglementată de art. 186/1 Codul de procedură civilă.

În altă ordine de idei invocă că hotărârea primei instanțe este una ilegală din motiv că instanța a ignorat prevederile art. 391 alin. (1) Cod civil care prevede că termenul general de prescripție extinctivă este de 3 ani. (1) Termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Conform art. 395 alin (1) Cod civil, Termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Din conținutul cererii de chemare în judecată și hotărârii contestate rezultă că instanța a încasat datoria în sumă de 1800 euro în folosul lui Budeanu Nicanor de la Găină Ana în baza recipisei din 13 octombrie 2016. Conform recipisei, termenul scadent de executare a obligației era 13 aprilie 2017, acțiunea fiind depusă la data de 04.11.2022,

Astfel consideră că Budeanu Nicanor urma să se adreseze cu acțiune în instanța de judecată privind pretențiile ce vizează încasarea datoriei până la data de 13.04.2020, însă conform materialelor cauzei acțiunea a fost depusă în noiembrie 2022.

Urmare a acestui fapt, cererea de chemare în judecată în partea pretențiilor ce vizează încasarea încasat datoriei în sumă de 1800 euro în folosul lui Budeanu Nicanor de la Găină Ana a datoriei, în baza recipisei din 13 octombrie 2016 sunt depuse peste termenul general de prescripție si respectiv sunt tardive.

Apelanta insistă că în circumstanțele relatate supra a fost în imposibilitate să invoce în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, excepția de tardivitate. In context apelanta constată că, pentru asigurarea respectării dreptului garantat al părților la un proces echitabil, instanța de fond examinând cauza în lipsa pârâtei/apelante, ultima nu a avut posibilitatea de a-și apăra și dovedi poziția în proces.

Astfel din cauza viciilor de citare, Găină Ana a fost privată în mod abuziv de dreptul de a înainta în primă instanță excepție de tardivitate.

Prin prisma art. 394, 395 alin. (1) Codul civil (în redacția de la 01.03.2019), raportate la materialul probator, apelanta constată că, termenul de prescripție extinctivă a început să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune-data când obligația a devenit

scadentă și anume la 13 aprilie 2017. În acest context, Găină Ana menționează că, legislatorul a stabilit prescripția extinctivă în scopul păstrării unei stabilități în raporturile juridice dintre părți, contrar persistării unei incertitudini în raporturi pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, se derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept diferite, iar examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în ordinea de drept. Astfel, că examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal, constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și, respectiv, o soluție inadmisibilă în ordinea de drept.

Sub aspectele enunțate, afirmă că se constată cu certitudine că cererea de chemare în judecată depusă de către Budeanu Nicanor împotriva Găină Ana cu privire la încasarea datoriei a fost depusă în instanța de judecată cu omiterea termenului de prescripție prevăzut de lege, fapt ce impune respingerea acțiunii ca fiind tardivă.

Poziția intimatului Budeanu Niconor:

La 09 octombrie 2023 Budeanu Niconor a prezentat referință asupra cererii de apel solicitând respingerea acesteia, or, apelanta domiciliază în ***** astfel cererea a fost înaintată corect la sediul central al Judecătoriei Bălți conform competenței jurisdicționale.

Remarcă faptul că din motivul refuzului pârâtei Găină Ana de a recepționa citațiile cu aviz recomandat din partea instanței, instanța de fond a dispus pentru data de 28.03.2023 citarea publică a pârâtei în conformitate cu prevederile art.108 Codul de procedură civilă. Respectiv procedura de citare a pârâtei Găină Ana pentru ședința din 28.03.2023 a fost respectată de către instanța de fond întocmai, citarea publică fiind publicată în termenii stabiliți în ziarul „Makler”.

Consideră ca fiind respectată procedura de citare legală a pârâtei (citare publică) instanța de fond corect a dispus examinarea cauzei în lipsa acesteia. Astfel, motivul încălcării cărorva drepturi procesuale prin examinarea cauzei în lipsa pârâtei invocate de aceasta în apel sunt nefondate.

Ce ține de tardivitatea acțiunii invocate în apel, consideră motivul respectiv ca fiind nefondat, ori în conformitate cu prevederile art.186/1 Codul de procedură civilă, excepția de tardivitate și după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Respectiv excepția de tardivitate nu poate fi invocată de către participantul la proces în instanța de apel.

Mai mult, ca atât fiind citată legal pârâta Găină Ana nu a fost limitată de către instanța de fond să participe la ședința din 28.03.2023 și să înainteze cererea de tardivitate conform procedurii stabilite.

Declarațiile părților în ședința de judecată:

În ședința de judecată *apelanta Găină Ana și reprezentantul apelantei Găină Ana avocatul Arina Țurcan* au solicitat reexaminarea cauzei, dar în caz că nu se va trimite la rejudecare solicită respingerea acțiunii ca tardivă. Afirmă că apelanta Găină Ana locuiește în mun. Chișinău de 8-10 ani, la fiica sa, a fost și peste hotarele țării dar în ultimii 6 ani locuiește doar în mun. Chișinău, când s-a examinat cauza la fel locuia în

mun. Chișinău. În recipisă a indicat adresa din ***** deoarece aceasta este adresa sa de reședință din buletinul de identitate. Afirmă că în alt proces intentat la acțiunea lui Budenau Nicanor, apelanta a comunicat că nu locuiește în s. *****, iar intimatul cu rea credință a indicat în cererea de chemare în judecată adresa respectivă. Recunoaște apelanta că a împrumutat suma 1800 euro la data 16 octombrie 2016 în termen de 6 luni cu dobânda lunară de 5%. Nu a restituit dobânda lunară de 5% din motiv că nepoata apelantei a avut nevoie de transplant peste hotare, a restituit doar suma de 1800 de euro, în două rate 1200 euro și 600 euro în două zile diferite dar nu își amintește la ce data. Consideră că termenul de prescripție pentru a solicita dobânda a expirat. Nu știe dacă Budeanu Nicanor cunoștea unde locuiește apelanta, însă în momentul când s-a aflat cauza la Judecătoria Bălți sediul Sîngerei în cererea de contestare a indicat și adresa la care locuiește în prezent.

Intimatul Budeanu Nicanor a solicitat respingerea cererii de apel ca neîntemeiată, privind înscrisurile vizionate în ședință și anume un carnet intimatul a declarat că în carnet este mențiunea despre restituirea sumei de 1800 euro de către Găina Ana. Părțile nu s-au înțeles că dobânzile trebuie achitate și după scadență, înțelegerea a fost ca datoria să fie achitată timp de 6 luni de zile, însă au trecut 2 ani până ce apelanta a restituit împrumutul. Verbal s-a înțeles cu Găină Ana că banii care i-a restituit sunt procentele dobânzii și rămâne să întoarcă suma inițială fără să crească procente. Dobânda a fost calculată din ziua împrumutului din luna octombrie 2016 până când a restituit suma în luna aprilie 2019. Nu a cunoscut adresa apelantei Găina Ana din mun. Chișinău, doar că locuiește la fiica sa. Soția intimatului a telefonat-o pe Găina Ana de mai multe ori dar ultima nu a răspuns la apeluri. Nu a fost indicat adresa apelantei în ordonanță. Nu are un alt act de confirmare a datoriei decât recipisa. Nu a primit în adresa sa încheierea de anularea a ordonanței. Nu a primit nici un răspuns de la Judecătoria Bălți sediul Sîngerei din acest motiv s-a adresat la Judecătoria Bălți sediul central. În cadrul instanței de fond nu a avut un apărător.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul civil reține următoarele:

Potrivit prevederilor art. 385 lit. c) Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărîrea primei instanțe, emițînd o nouă hotărîre.

Conform art.386 alin. (1) lit.a) Codul de procedură civilă, Hotărîrea primei instanțe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate și elucidate pe deplin.

În ședința de judecată s-a constatat cu certitudine că la 06 decembrie 2022 (conform ștampilei aplicată pe plic de Oficiul Poștal) Budeanu Nicanor a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Găină Ana cu privire la încasarea datoriei în sumă de 1800 euro și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1375,36 lei./f.d.2-3/

Prin încheierea Judecătoriei Bălți, sediul central din 12 decembrie 2022 cererea de chemare în judecată depusă de Budeanu Nicanor împotriva Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată a fost acceptată în procedura cererilor cu valoare redusă. /f.d.10/

Prin încheierea din 20 ianuarie 2023 Judecătoriei Bălți, sediul central s-a dispus examinarea în ordine generală a cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Budeanu Nicanor împotriva Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată. /f.d.20/

Prin hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 28.03.2023 acțiunea a fost admisă, s-a încasat de la Găină Ana în beneficiul lui Budeanu Nicanor datoria în sumă de 1800 euro, în valută națională conform ratei de schimb a Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1375,36 lei și cheltuielile de citare în sumă de 215,90 lei, în total 1591,26 lei. /f.d.35, 61-62/

Invocând ilegalitatea și netemeinicia hotărârii Judecătoriei Bălți, sediul central din 28 martie 2023, Găină Ana la 14 aprilie 2023 a contestat-o cu apel, solicitând casarea integrală a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă integral./f.d.39-45/ La 15 iunie 2023 a fost depusă cererea de apel suplimentară de către avocatul Arina Țurcan-Donțu în interesele apelantei Găină Ana./f.d.68-76/

Concomitent la 15 iunie 2023, iar ulterior și la 21.09.2023, a fost depusă și cerere cu privire la ridicarea excepției de tardivitate prin care avocatul Arina Țurcan-Donțu în interesele apelantei Găină Ana a solicitat admiterea cererii privind excepția de tardivitate a cererii de chemare în judecată înaintată de Budeanu Nicanor către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată și respingerea cererii de chemare în judecată înaintă de Budeanu Nicanor ca fiind depusă cu încălcarea termenului de prescripție (ca fiind tardivă)./f.d.78-81, 105-108/

În susținerea cererii a invocată că termenul scadent de executare a obligației ce reies din recipisa din 13.10.2016, prin care se confirmă acordarea de către Budeanu Nicanor a împrumutului de 1800 euro apelantei Găină Ana, era la 13 aprilie 2017 iar acțiune a fost depusă la 04.11.2022. Astfel Budeanu Nicanor urma să se adreseze cu acțiune în instanța de judecată privind pretențiile ce vizează datoria până la data de 13.04.2020, însă acțiune a fost depusă în luna noiembrie 2022.

Pentru a se expune asupra temeiniciei cererii de apel, Colegiul civil reține prevederile art. 185 alin. (1) lit.n) Codul de procedură civilă, potrivit cărora judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplinește următoarele acte: la cerere, soluționează excepția de tardivitate a pretențiilor;

Conform art. 186/1 Codul de procedură civilă, cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de

judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen. (2) Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.(3) Dacă nu se dispune repunerea în termen şi/sau se admite excepţia de tardivitate, instanţa de judecată respinge acţiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

Reieșind din prevederile legale citate supra Colegiul civil conchide că soluționarea cererii privind ridicarea excepției de tardivitate are loc în prima instanță la etapa pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare. Aici instanța remarcă faptul că pârâta Găina Ana nu a participat la examinarea cauzei în prima instanță, iar corespondența expediată la adresa pârâtei indicată în cererea de chemare în judecată ”*****” au fost restituite instanței cu mențiunea Oficiului Poștal Cubolta ”Plecat” /f.d.13, 18/, pe plicul restituit la 03 februarie 2023 nu este indicat motivul restituirii. /f.d.24/

Totodată Colegiul civil reține că în ziarul ”Makler” nr.9 din 02.03.2023 a fost publicată citația pentru ședința de judecată în prezenta cauză pentru data de 28 martie 2023, ora 14:30. /f.d.30/

Potrivit art.102 alin. (6) Codul de procedură civilă, Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces. Dacă persoana nu locuiește la adresa comunicată instanței, citația sau înștiințarea poate fi trimisă la locul ei de muncă sau la locul unde se află.

Conform art.108 alin. (1) Codul de procedură civilă, dacă locul de aflare a pîrîtului nu este cunoscut și reclamantul dă asigurări că, deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul acestuia, președintele instanței dispune citarea acestuia prin publicitate. Publicarea în presă se consideră citare legală.

Colegiul civil remarcă faptul că deși potrivit datelor din Registrul de Stat al Populației domiciliul apelantei Găină Ana este în ***** fapt confirmat de informația prezentată de ASP cu nr.13601 din 30.12.2022 /f.d.16/ și copia buletinului de identitate al apelantei seria B42131435 /f.d.47/, totuși reședința Anei Găină este în mun. Chișinău, unde locuiește în ultimii șase ani. Faptul că Găină Ana nu locuiește în ***** se confirmă și de certificatul nr.380 din 04.12.2023 eliberat de primarul comunei *****. /f.d.125/

Cât privește citarea publică a pârâtei/apelantă Găina Ana, instanța reiterează că aceasta are loc doar dacă locul de aflare a pârâtului nu este cunoscut și reclamantul dă asigurări că, deși a făcut tot posibilul, nu a reușit să afle domiciliul acestuia.

Aici urmează de remarcat că la examinarea în ședința de judecată din 05 decembrie 2023 intimatul/reclamant Budeanu Nicanor a declarat în fața instanței de apel că cunoștea despre faptul că Găina Ana locuia în mun. Chișinău la fiica acesteia, ba chiar a telefonat-o (însă apelanta nu a răspuns la apel), respectiv intimatul/reclamant cunoștea și care este numărul de telefon al pârâtei/apelante și a avut posibilitatea reală să-l comunice instanței pentru a asigura citarea pârâtei prin toate mijloacele posibile, însă prima instanță nu a fost informată despre o altă adresă posibilă a pârâtei și numărul acesteia de telefon.

Astfel, Colegiul judiciar constată că, în circumstanțele relatate supra, apelanta a fost în imposibilitate să invoce în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare excepția de tardivitate.

Conform art.26 alin. (1)-(2) Codul de procedură civilă, procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. (2) Contradictorialitatea presupune organizarea procesului astfel încît părțile și ceilalți participanți la proces să aibă posibilitatea de a-și formula, argumenta și dovedi poziția în proces, de a alege modalitățile și mijloacele susținerii ei de sine stătător și independent de instanță, de alte organe și persoane, de a-și expune opinia asupra oricărei probleme de fapt și de drept care are legătură cu cauza dată judecății și de a-și expune punctul de vedere asupra inițiativelor instanței.

Respectiv în condițiile în care partea la proces a fost privată de dreptul de a-și dovedi pretențiile din acțiune prin imposibilitatea de a prezenta referință și cererea de ridicare a excepției de tardivitate, instanța de apel conchide că pentru a nu îngrădi dreptului acesteia de a beneficia de un proces echitabil, cu respectarea principiilor procesului civil reglementate atât de legislația națională, cât și cea internațională, partea apelantă este în drept de a prezenta cererea de ridicare a excepției de tardivitate în instanța de apel.

Potrivit art. 267 alin. (1) Codul civil (după 01.03.2019 renumerotat - art.391), termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

În conformitate cu art. 272 alin. (1) Codul civil (după 01.03.2019 renumerotat – art.395), termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data cînd persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Conform art. 394 Codul civil (în redacția după 01.03.2019), acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extinctivă numai dacă persoana în a cărei favoare a curs prescripția, creditorii persoanei sau oricare altă persoană care are un interes legitim a ridicat excepția de tardivitate conform Codului de procedură civilă.

Conform art.867 Codul civil (în redacția la data acordării împrumutului) prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Potrivit art.869 alin. (1) Codul civil (în redacția la data acordării împrumutului), În baza contractului de împrumut, părțile pot prevedea și plata unei dobînzi, care trebuie să se afle într-o relație rezonabilă cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Conform art.871 alin. (1) Codul civil (în redacția la data acordării împrumutului) împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Dacă nu au fost stabilite dobînzi, el are dreptul să restituie împrumutul și pînă la expirarea termenului.

Raportând prevederile legale sus citate la materialul probator, Colegiul judiciar reiterează că la data de 06 decembrie 2022 (conform ștampilei aplicată pe plic de Oficiul Poștal) Budeanu Nicanor a depus cerere de chemare în judecată împotriva pârâtei Găină Ana cu privire la încasarea datoriei în sumă de 1800 euro și cheltuielile de judecată pentru taxa de stat în sumă de 1375,36 lei.

Datoria pretinsă a fi încasată de la Găină Ana se bazează pe recipisa eliberată de Găina Ana la 13 octombrie 2016 prin care aceasta confirmă împrumutul de la Budeanu Nicanor a sumei de 1800 euro cu o dobândă de 5 % lunar, pentru o perioadă de șase luni, banii i-a primit în numerar./f.d.6/

Astfel datoria de 1800 euro a devenit scadentă la 13 aprilie 2017, iar din considerentul că la scadență datoria nu a fost restituită reclamantul/intimat Budeanu Nicanor a cunoscut cu certitudine începând cu 14 aprilie 2017 despre încălcarea de către Găină Ana în calitate de împrumutat dreptului său în calitate de împrumutător.

Respectiv termenul de prescripție în interiorul cărui Budeanu Nicanor era în drept să înainteze prezenta acțiune a expirat la 13 aprilie 2020, iar acțiunea a fost depusă la 06 decembrie 20222, respectiv omițând termenul de prescripție extinctivă cu doi ani și șapte luni, totodată Budeanu Nicanor nu a solicitat repunerea în termenul de prescripție.

Colegiul civil menționează că legislatorul a stabilit prescripția extinctivă în scopul păstrării unei stabilități în raporturile juridice dintre părți, contrar persistării unei incertitudini în raporturi pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, se derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept diferite, iar examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în ordinea de drept.

Astfel că examinarea unei acțiuni depusă în afara termenului legal, constituie o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și, respectiv, o soluție inadmisibilă în ordinea de drept.

Dispozițiile legale criticate sunt în concordanță și cu jurisprudența CtEDO referitoare la dreptul de acces la justiție. Astfel, CtEDO a statuat în cauza Golder împotriva Regatului Unit, că dreptul de acces la justiție nu este un drept absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, în anumite situații, supus unor restricții legitime, cum ar fi termenele legale pentru prescripție, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului (Stubbings și alții împotriva Regatului Unit, 22 octombrie 1996, pct. 51 - 52, Culegere 1996 IV).

În contextul celor invocate, deoarece cererea privind ridicarea excepției de tardivitate înaintată de persona în a cărei favoare a curs prescripția - Găină Ana este întemeiată, Colegiul judiciar constată cu certitudine că cererea de chemare în judecată depusă de către Budeanu Nicanor împotriva Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată, a fost depusă în instanța de judecată cu omiterea termenului de prescripție prevăzut de lege, fapt ce impune respingerea acțiunii ca fiind tardivă.

Referitor la argumentele apelantei privitor la temeinicia acțiunii, Colegiul judiciar consideră că, odată ce la caz s-a constatat înaintarea acțiunii cu omiterea termenului de prescripție, nu este necesară și abordarea fondului cauzei. Or, atunci când instanța de judecată va respinge acțiunea în temeiul unei explicații procedurale, hotărârea nu va conține concluzii ce țin de soluționarea fondului nemijlocit.

În contextul celor relatate, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți consideră că apelul urmează a fi admis, casată integral hotărârea instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție.

Conducându-se de prevederile art. 385 lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Bălți, -

decide:

Admite apelul declarat de către Găină Ana.

Casează integral hotărârea Judecătoriei Bălți sediul central din 28 martie 2023 pronunțată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată formulată de Budeanu Nicanor către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată, și emite **o nouă soluție potrivit cărei** :

Admite excepția de tardivitate invocată de Găină Ana și respinge ca fiind depusă tardiv cererea de chemare în judecată formulată de Budeanu Nicanor către Găină Ana cu privire la încasarea datoriei și cheltuielile de judecată.

Decizia este definitivă, fiind cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție, în termen de două luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, judecător **Stela Procopciuc**

Judecătorii **Elena Grumeza** **Natalia Chircu**